

Nr 1319

Av herr **Skärman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 157, med förslag till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822) m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 157 till riksdagen med förslag till lag om ändring i naturvårdslagen m. m. bygger i huvudsak på det betänkande och förslag som i juni 1969 framlades av kommittén för ett renare samhälle. Kommittén har haft att behandla en rad för den allmänna trivseln och hygien synnerligen betydelsefulla frågor. Vid den omfattande remissbehandling som förslagen genomgått har dessa i stort rönt ett positivt mottagande. Betänkandet "Ett renare samhälle" har även bland allmänheten väckt intresse och förväntningar, inte minst i de delar som berör renhållningen längs vägarna och ute i naturen.

Kommittén har betonat att dess förslag har karaktären av ett paket, som bör betraktas i ett sammanhang, både för att ge åsyftad verkan och för att skapa rättvisa mellan stat och kommun. Detta medför att en ändring i någon del av förslagen kommer att få konsekvenser i andra delar. Att de avsnitt som berör upplysningsverksamheten brutits ut och behandlats fristående är dock motiverat av hänsyn till budgetbehandling och för att vi inte skulle komma alltför tomhänta till det europeiska naturvårdsåret. Det torde också sakna större betydelse för totalbedömningen, eftersom upplysningsverksamheten under alla förhållanden lär få drivas kontinuerligt och aldrig slappas.

När emellertid kommittén för ett renare samhälle föreslår att kommunerna ålägges ett generellt renhållningsansvar att gälla inte blott inom detaljplanelagda områden utan även på annan plats utomhus, där allmänheten äger tillträde, så är det under den uttryckliga förutsättningen att renhållningsansvaret för naturen intill vägområdet ålägges annan än kommunerna (s. 154 i betänkandet). Kommittén hade nämligen funnit, att den största nedskräpningen skedde på och invid vägrenarna och av trafikanter på vägarna. Om således, vilket förefaller både mest naturligt och ändamålsenligt, väghållaren ålägges renhållningsansvar icke blott för själva vägkroppen utan även för vägens närmaste omgivning, så kommer den största och mest iögonenfallande nedskräpningen att klaras av med vägverket som huvudman och ansvarig för de allmänna vägarna. Återstående renhållning skulle därmed inte bli så betungande för kommunerna. Om propositionen bifalles, kommer man däremot att belasta

vägtrafiken med skilda städpatruller både för själva vägen (körbana, banketter, diken och slänter jämte visst utrymme därutanför) och för den erfarenhetsmässigt rätt nedskräpade zonen alldeles utanför vägen. Detta kan inte vara vettigt från vare sig ekonomisk eller trafiksäkerhetspunkt.

Renhållningen vid de allmänna vägarna har behandlats av 1960 års vägsakkunniga i deras betänkande "Allmänna vägar" (SOU 1968:17). De föreslår däri bl. a. *dels* att vägverket ålägges renhållningsansvaret för de allmänna vägarna, *dels* att detta ansvar utsträcker till att omfatta mark intill vägbanan till en bredd av högst 2 meter. Om dike och slänt här inräknas i vägbanan så skulle ansvaret därmed begränsa sig till vad som belastas av allmän vägrätt för en väg som går genom skogsmark o. d. Därjämte föreslås att reserverad mark för vägbreddning även må intas i väghållningsansvaret under vissa förhållanden och till en bredd av högst 10 meter (s. 57 i "Ett renare samhälle"). Bortsett från vad här tidigare anförts om ansvarsfördelning och praktisk uppläggning av renhållningsarbetet måste det för den som närmare studerat dessa problem stå klart, att ett så snävt begränsat sidoområde är helt otillräckligt. Kommittén för ett renare samhälle har — framför allt för att fånga in nedskräpningen runt rast- och parkeringsplatser — föreslagit att staten genom vägmyndigheten skulle svara för ett område om 50 meter vid sidan av vägen. Kommittén hade nämligen vid de undersökningar som skett funnit att nedskräpningen avtog mycket snabbt med avståndet från vägen, varför ett relativt brett tilltaget markområde icke nämnvärt ökade städningensansvaret.

I propositionen har nu departementschefen godtagit kommitténs förslag om kommunalt ansvar genom det framlagda förslaget till kommunal renhållningslag. Men samtidigt går han helt ifrån motprestationen från statens sida genom att inte gå med på någon som helst statlig renhållning utanför vägen. Blott intill parkerings- eller rastplats, som hör till vägen, medger han i propositionen att städningsskyldigheten utsträcker i den mån allmänheten har tillträde till marken — dvs. där allemansrätt gäller — dock endast till en bredd av 25 meter.

Om således propositionens förslag såväl till kommunal renhållningslag som till lag om ändring i lagen om allmänna vägar antages, skulle kommunerna åläggas ett betydande renhållningsansvar utöver vad som avsetts i det remissbehandlade kommittéförslaget och utan att erhålla kompensation från vägtrafikanterna, som är de verkliga nedskräparna. Det blir ånyo en övervältring av kostnader från stat till kommun. Detta kan vi icke godtaga men finner, att städningssonen utanför vägen eller rast- och parkeringsplatsen möjligen kan inskränkas till en bredd av 25 meter. Skulle propositionen bifallas i oförändrat skick fordrar en enkel

konsekvens att kommunerna tillförsäkras ekonomisk gottgörelse av statsmedel för det utökade renhållningsansvaret.

När det gäller kommitténs förslag till ändring i lagen om enskilda vägar den 3 september 1949 har departementschefen icke alls upptagit detta till närmare behandling. Ändå finnes bland de enskilda vägarna en mängd livligt frekventerade fritidsvägar med betydande nedskräpning, vägar som rätteligen borde vara allmänna, men då framställning härom avslagits har i stället statsbidraget något ökats. Det förefaller som om innebörden av kommitténs förslag till ändring av 3, 12 och 87 §§ av enskilda väglagen missuppfattats. I lagens nuvarande lydelse ingår begreppet vägrenhållning icke såsom en uppgift för vägsamfällighet eller vägförening. Kommitténs förslag innebär endast att lagen i detta hänseende kompletteras så att det blir lagligen möjligt att i utlåtande om vägsamfällighetens eller vägföreningens arbetsuppgifter även taga med begreppet vägrenhållning. En sådan komplettering av enskilda väglagen är ett så obetydligt ingrepp rent lagtekniskt att det bör kunna ske utan att pågående arbete med lagens revidering behöver avvaktas.

Sedan är det en annan sak att man vid kostnadsberäkningarna för beviljande av statligt bidrag till enskild väghållning i grundkostnaderna även bör räkna med vägrenhållning i samma omfattning som för allmänna vägar och anslaget till enskilda vägar i motsvarande grad uppräknas. Därvid bör givetvis såsom villkor för sådant höjt bidrag föreskrivas att vägrenhållning skall ingå i vägsamfällighetens eller vägföreningens uppgifter. En sådan föreskrift torde icke kunna ske med enskilda väglagens nuvarande utformning, men den är synnerligen angelägen i många fall, där nedskräpningen på enskilda vägar genom utomstående är större än på flertalet allmänna vägar.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta

1) att § 5 a i förslaget till lag om ändring i lagen (1943:431) om allmänna vägar måtte givas följande lydelse:

5 a §.

Genom renhållning skall vägområdet hållas i sådant skick, att skäligen sanitära hänsyn och trevnadshänsyn bli tillgodosedda. Detsamma gäller i fråga om mark till en bredd av 25 meter intill vägen och intill parkerings- eller rastplats som hör till vägen, i den mån allmänheten har tillträde till marken. Inom område med stadsplan eller byggnadsplan äger vad ovan sagts tillämpning endast på vägområde för motorväg eller motortrafikled.

2) att §§ 3, 12 och 87 i lagen om enskilda vägar måtte få följande lydelse:

3 §.

Väghållning omfattar byggande av väg, vägunderhåll, *vägrenhållning* och vinterväghållning.

Vägrenhållning omfattar tjänliga renhållningsåtgärder för att hålla vägområdet i sådant skick, som, utöver vad som erfordras för samfärdselns behov, tillgodoser skäligen sanitära hänsyn och trevnadshänsyn.

Vad ovan stadgas om renhållning av vägområde skall äga motsvarande tillämpning i fråga om mark intill tjugofem meter därifrån inom område, för vilket icke fastställts stadsplan eller byggnadsplan.

12 §.

Arbete med vägbyggnad, vägunderhåll, *vägrenhållning* eller vinterväghållning skall av de väghållningsskyldiga utföras antingen gemensamt eller, efter vägdelning, så att envar av dem eller, där särskilda omständigheter därtill föranleda, vissa eller samtliga gemensamt stå i ansvar för viss sträcka å marken (väglott).

Vid vägdelning skall, allteftersom fråga är om vägbyggnad, vägunderhåll, *vägrenhållning* eller vinterväghållning, hänsyn tagas till sådana omständigheter, som inverka på kostnaden i motsvarande avseende, så att, där större svårigheter möter, skälig minskning i väglott däremot beräknas. I följd härav skall, i den mån anledning därtill förekommer, delning av väg verkställas särskilt för byggandet, särskilt för underhållet, *särskilt för renhållningen* och särskilt för vinterväghållningen, ändå att den enligt 11 § å varje fastighet belöpande andelen är densamma beträffande vart och ett av dessa slag av väghållning.

87 §.

Underlåter vägförening att vederbörligen bygga eller underhålla någon av föreningens vägar eller fullgöra *vägrenhållning eller vinterväghållning* därå, må länsstyrelsen, där densamma finner det med hänsyn till ortsförhållandena påkallat, så ock på begäran av ägare eller innehavare av fastighet, som icke ingår i föreningen men förvärvat rätt att begagna vägen, förelägga föreningen viss tid, inom vilken erforderliga åtgärder skola hava företagits vid äventyr att åtgärderna varda verkställda genom länsstyrelsens försorg på föreningens bekostnad.

Stockholm den 17 november 1970

Bo Skårman (fp)

Gunnar Skagerlund (fp) Sven Nyman (fp) S.-O. Österdahl (fp)